

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060102

DOM
2020-06-05
Stockholm

Mål nr
P 8451-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-07-08 i mål nr P 1571-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. P B

2. R J B

Ombud för 1 och 2: Advokat J-V P

Motpart

1. Stadsbyggnadsnämnden (tidigare Byggnadsnämnden) i Täby kommun
183 80 Täby

2. M-L Å

3. P Å

SAKEN

Tillsyn avseende insynsskydd på fastigheten X i Täby kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1558233

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

P B och **R J B** har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska besluta att konstruktionen rivs eller, i andra hand, undanröja mark- och miljödomstolens dom och återförvisa målet till mark- och miljödomstolen för förnyad prövning.

Stadsbyggnadsnämnden samt **M-L Å** och **P Å** har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

P B och **R J B** har anfört i huvudsak följande: Konstruktionen har sådan utformning och användningsområde att den ska likställas med ett plank. Ett plank utgör en bygglovspliktig anläggning. Då bygglov för planket inte har sökts och beviljats ska det rivas. Under alla omständigheter utgör konstruktionen betydande olägenhet för angränsande fastigheter. Konstruktionens ändamål och syfte är att utgöra ett i det närmaste permanent insynsskydd mot grannarna. Det rör sig alltså inte om ett tillfälligt insynsskydd mot poolanläggning.

De har till stöd för överklagandet bifogat fotografier och en tidslogg.

Nämnden har hänvisat till sitt beslut.

M-L Å och **P Å** har anfört i huvudsak följande: Insynsskyddet är uppfört för att de vill värna rätten till sitt privatliv. Insynsskyddet kan inte likställas med ett plank, som är en permanent träkonstruktion, utan det är ett utdragbart vindskydd/insynsskydd i tyg i tunn nylonväv som används vid behov. Konstruktionen utgör därmed inte en bygglovspliktig anläggning och den har minimal påverkan på omgivning och grannar.

De har till stöd för överklagandet bifogat fotografier.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Det aktuella insynsskyddet består av två stolpar och en väv som kan dras ut mellan stolparna. Utredningen visar att det när väven är utdragen är ca två meter högt och sju meter brett. Det är placerat nära gränsen till den fastighet som ägs av P B och R J B. Sedan de anmält att det är störande gjorde byggnadsnämnden bedömningen att anmälan inte skulle föranleda någon åtgärd enligt plan- och bygglagen (2010:900), PBL, och avskrev ärendet från vidare handläggning.

Mark- och miljööverdomstolen ska pröva om nämnden haft fog för att inte vidta någon åtgärd med anledning av anmälan. Den första frågan är om anordningen, för vilken det inte finns bygglov, är bygglovspliktig och om nämnden därför borde ha ingripit. Om det inte rör sig om en bygglovspliktig åtgärd återstår frågan om nämnden ändå borde ha vidtagit någon åtgärd.

Lagstiftning, förarbeten m.m.

Det krävs bygglov för att uppföra plank. I samband med att ett uttryckligt krav på bygglov för plank infördes uttalade departementschefen att den dåvarande bestämmelsen som avsåg inhägnad av fastigheter gick för långt. Med hänvisning till fall då stängsel görs så höga eller i sådant utförande att de skymmer sikten för trafiken eller verkar besvärande för grannfastigheterna ansågs dock att bygglov skulle krävas för mur, plank eller därmed jämförlig anordning. Dessa begrepp skulle inte omfatta staket och grindar av sedvanlig beskaffenhet. (Se prop. 1959:168 s. 137.) Bestämmelsen togs in i byggnadsstadgan (1959:612), BS, och gavs i denna del följande lydelse: ”uppförande eller ändring av mur, plank eller därmed jämförlig anordning”.

Den 1 juli 1987 överfördes bygglovsplikten för plank till 8 kap. 2 § 7 i den då ikraftträdande plan- och bygglagen (1987:10), ÄPBL. Enligt bestämmelsen krävdes bygglov för att ”uppföra murar eller plank”. Kravet på bygglov för ”därmed jämförliga anordningar” fanns alltså inte kvar. Skälet till detta var att en sådan formulering ansågs i onödan öppna för tvister om gränsen för bygglovsplikten. Anordningar som inte är mur eller plank sades uttryckligen böra gå fria från bygglovsplikt. (Se prop. 1985/86:1 s. 690, BoU 1986/87:1, rskr 1986/87:27.)

I samband med ikraftträdandet av plan- och bygglagen (2010:900), PBL, den 2 maj 2011 gavs regeringen genom 16 kap. 7 § PBL rätt att meddela föreskrifter om att det utöver vad som följer av 9 kap. 2-7 §§ PBL krävs bygglov för andra anläggningar än byggnader, om anläggningarna genom sin storlek eller funktion kan ha en betydande inverkan på omgivningen. Angående lovplikt för andra anläggningar än byggnader redovisade regeringen i prop. 2009/10:170 (med förslag till PBL) bland annat följande: Problemen med lovplikten är huvudsakligen av tre slag. Det första gäller tolkningen och avgränsningen av vissa anläggningar som finns med i förteckningen över lovpliktiga objekt. Exempel på detta är plank, som saknar definition och är oklart avgränsade mot staket och andra slags inhägnader. (...) Någon utökning av lovplikten är inte planerad. (...) Uppräkningen på förordningsnivå bör motsvara de anläggningar som enligt nuvarande bestämmelser återfinns i 8 kap. 2 § plan- och bygglagen. (Se s. 137 f. och 376.)

Regeringen meddelade med stöd av 16 kap. 7 § PBL föreskrifter som bland annat innebär att det krävs bygglov för att uppföra murar och plank, se 6 kap. 1 § 7 plan- och byggförordningen (2011:338), PBF.

I en kommentar till PBL anges att med plank avses inhägnader som är högre än ett normalt staket och att det saknar betydelse av vilket material planket är gjort. Som exempel redovisas att det kan vara utfört av plåt på en betong- eller stålregelstomme. (Se Lars Uno Didón m.fl., Plan- och bygglagen, 1 juli 2019, JUNO Norstedts Juridik, kommentaren till 9 kap. 2 § PBL.)

I praxis har konstruktionens höjd, längd, genomsiktighet och utformning i övrigt liksom ändamål och omgivningspåverkan getts betydelse vid bedömningen av om det är fråga om ett bygglovspliktigt plank (se rättsfallet MÖD 2014:39 som avsåg en konstruktion med träribbor.) Hänsyn har också tagits till konstruktionens läge, utförande och beständighet (se Kammarrätten i Sundsvalls dom den 25 september 2012 i mål nr 2526-11, som gällde en konstruktion med träreglar). Vid bedömningen av om en tegelkonstruktion skulle anses vara en bygglovspliktig mur har betydelse lagts vid att den gett ett beständigt intryck och varit massivt utformad (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 23 juli 2015 i mål nr P 121-15). Vidare har

Kammarrätten i Stockholm ansett att en konstruktion som bestod av tygstycken som kunde dras åt sidan och var ca 4 meter lång och ca 2 meter hög var ett bygglovspliktigt plank. Domstolen hänvisade till att det i kommentaren till PBL (se ovan) står att det saknar betydelse vilket material planket är gjort av och hade som utgångspunkt för bedömningen att tygstyckena var fördragna. (Se dom den 18 januari 2010 i mål nr 4081-09.)

På Boverkets webbplats anges under rubriken PBL Kunskapsbanken följande: Med plank menas ofta en fristående vägg oftast byggd av trä men även andra material som exempelvis metall eller plast förekommer. Ett plank är oftast både högre och tätare än ett staket. Plank används som alternativ till staket eller stängsel för att markera en gräns eller för att försvåra passage. Plank är även vanligt som insynsskydd, bullerskydd eller vindskydd. Det anges även att enligt Nationalencyklopedin är ett plank en avgränsande eller avspärrande anordning av uppresta, tättstående plankor eller brädor. Även när det inte föreligger bygglovsplikt får en byggnadsnämnd enligt 11 kap. 20 § PBL förelägga en fastighetsägare eller den som äger ett byggnadsverk om det på en fastighet eller ifråga om ett byggnadsverk vidtagits en åtgärd i strid mot PBL eller föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen att inom viss tid vidta rättelse (rättelseföreläggande). Av 2 kap. 9 § PBL framgår att lokalisering, placering och utformning av byggnadsverk inte får ske så att det medför en sådan påverkan på grundvattnet eller omgivningen i övrigt som innebär fara för människors hälsa och säkerhet eller betydande olägenhet på annat sätt.

Mark- och miljööverdomstolens bedömningar

Är det fråga om ett bygglovspliktigt plank?

När det gäller frågan om vad bygglovsplikten omfattar utgör ordalydelsen av PBF:s bestämmelse en yttersta gräns. För tolkning av bestämmelsens innebörd bör ledning sökas i de lagstiftningsarbeten som föregick regleringen i BS, ÄPBL och PBL vilka även får betydelse för tolkningen av PBF.

Genom ÄPBL begränsades bygglovsplikten till att bara omfatta murar och plank, medan ”därmed jämförliga anordningar” inte längre skulle vara bygglovspliktiga. Härigenom skulle onödiga tvister om gränsen för bygglovsplikten undvikas. Vad som

har avsetts med plank har dock inte närmare angetts. De förarbetsuttalanden som föregick regleringen i BS gällde ”mur, plank eller därmed jämförlig anordning”. Uttalandena tog sikte på om anordningen skymde sikten för trafiken eller verkade besvärande för grannfastigheterna och uteslöt staket och grindar av sedvanlig beskaffenhet. Det saknas stöd i lagstiftningsarbetet för att det helt skulle sakna betydelse av vilket material som en anordning är gjord.

Utformningen av bemyndigandet i 16 kap. 7 § PBL sätter också en gräns för bygglovsplikten som endast kan avse anläggningar som genom sin storlek eller funktion kan ha en betydande inverkan på omgivningen.

Mark- och miljööverdomstolen kan utifrån de fotografier som har getts in i målet konstatera att insynsskyddet med hänsyn till material och utformning inte ger ett visuellt intryck av att vara ett plank. Redan på grund av detta kan det inte omfattas av gällande bygglovsplikt.

Finns det anledning för nämnden att ingripa mot åtgärden trots att den inte är bygglovspliktig?

Utredningen ger inte stöd för att uppförandet av insynsskyddet är i strid mot PBL eller föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis anser Mark- och miljööverdomstolen att nämnden har haft fog för att inte ingripa mot insynsskyddet med stöd av PBL. Överklagandet ska därför avslås.

Övrigt

Mark- och miljööverdomstolen meddelar denna dag också dom i två andra mål med likartade frågeställningar (mål nr P 3567-19 och P 5488-19).

Avgörandet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv, Ingrid Åhman och Lars Olsson, referent, samt tekniska rådet Mats Kager.

Föredragande har varit Ulrika Agerskans.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2019-07-08
meddelad i
Nacka

Mål nr P 1571-19

PARTER

Klagande

1. P B

2. R J B

Ombud för 1-2: Advokaten J-V P

Motpart

Byggnadsnämnden i Täby kommun
183 80 Täby

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 29 januari 2019 i ärende nr 4034-39299-2018, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Tillsyn avseende insynsskydd på fastigheten Täby X

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Byggnadsnämnden i Täby kommun (nämnden) beslutade den 17 augusti 2018 att lämna en anmälan avseende ett olovligt plank på fastigheten X utan åtgärd. Ärendet avskrevs därför från vidare handläggning. P B och R J B, ägare till fastigheten Y, överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) som i beslut den 29 januari 2019 avslag överklagande. P B och R J B har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

P B och R J B har yrkat att mark- och miljö-domstolen i första hand, med ändring av länsstyrelsens beslut, beslutar att konstruktionen rivs och i andra hand undanröjer länsstyrelsens beslut och åter-förvisar ärendet till nämnden. Till stöd för sin talan har de anfört i huvudsak följande.

Enligt praxis har konstruktioner som genom sin storlek och form ger samma visuella uttryck som ett hus ansetts som byggnad. Konstruktionen är varaktig. Konstruktionen ska ses som sammanhängande med den angränsande bebyggelsen och utgör därmed en tillbyggnad. Vidare utgör konstruktionen ett plank. Under alla omständigheter utgör konstruktionen betydande olägenhet för angränsande fastighet.

Det finns skäl att återförvisa ärendet. Av nämndens beslut framgår inte vilka bestämmelser som nämnden har tillämpat eller vilka omständigheter som har legat till grund för beslutet. Nämndens utredning har varit bristfällig i och med att det inte hållits någon syn på platsen så att eventuella oklarheter kunnat utredas. Vidare framgår inte om nämnden har beaktat konstruktionens tillbyggnadskaraktär eller dess drag av byggnadsverk, och i egenskap av byggnadsverk den omgivning det är uppfört i. Det framgår inte heller om nämnden har bedömt byggnadsverkets

förenlighet med den för området gällande detaljplanen. Av länsstyrelsens beslut framgår inte om länsstyrelsen har tagit ställning till om konstruktionen kan anses utgöra ett byggnadsverk eller om länsstyrelsen beaktat byggnadsverkets eventuella olägenheter för grannfastigheter.

P B och R J B har även ingett och åberopat sju fotografier utvisande förhållandena på platsen.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår, utöver vad som anges nedan, av länsstyrelsens beslut.

Av 9 kap. 2 § första stycket 2 plan- och bygglagen (2010:900), PBL, följer att det krävs bygglov för tillbyggnad. Begreppet tillbyggnad definieras i 1 kap. 4 § PBL som en ändring av en byggnad som innebär en ökning av byggnadens volym. En byggnad är enligt samma bestämmelse en varaktig konstruktion som består av tak eller av tak och väggar och som är varaktigt placerad på mark eller helt eller delvis under mark eller är varaktigt placerad på en viss plats i vatten samt är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den. I förarbetena till den äldre plan- och bygglagen (1987:10), ÄPBL, uttalades att begreppet tillbyggnad avser både en tillbyggnad som ger en byggnad en större planyta och en påbyggnad som ökar byggnadens volym (prop. 1985/86:1 s. 501). Av förarbetena till PBL framgår att det tidigare uttalandet fortfarande bör tjäna som vägledning för vad som menas med tillbyggnad (prop. 2009/10:170 s. 152). I praxis har ansetts att det avgörande för frågan om en åtgärd utgör en bygglovspliktig tillbyggnad är om det ingår ett tak i byggnationen (se bl.a. RÅ 2009 ref. 67 I-III och MÖD P 2293-15).

Mark- och miljödomstolen bedömer att konstruktionen som syftar till att ge insyns-skydd vid poolområdet på fastigheten X inte är en tillbyggnad som kräver bygglov för att få uppföras.

Bygglov krävs även för uppförande av vissa andra anläggningar än byggnader. Vilka dessa är framgår av 6 kap. 1 § plan- och byggförordningen (2011:338). Plank är en bygglovspliktig anläggning. Någon definition av vad som ska anses utgöra ett plank finns inte i plan- och bygglagstiftningen och bedömningen i det enskilda fallet får göras med stöd av praxis. Vid bedömningen ska hänsyn tas till konstruktionens höjd, längd, genomskinlighet och utformning i övrigt. Även omständigheter som ändamål och omgivningspåverkan ska beaktas (MÖD 2014:39).

Stolparna med den utdragna väven kan uppfattas som en plankliknande konstruktion. P B och R J B har dock inte uppgett att väven är utdragen under en betydande del av året. Utredningen i målet visar inte heller att stolparna med väven är avsedda att användas för att ge ett permanent insynsskydd på X. Mark- och miljödomstolen bedömer, med hänsyn till åtgärd-ens placering och begränsade storlek samt tillgängliga uppgifter om användningen, att den endast utgör ett tillfälligt insynsskydd vid poolen och badtunnorna. Stolp-arna och väven är därför inte att betrakta som ett bygglovspliktigt plank.

En byggnadsnämnd får enligt 11 kap. 20 § PBL förelägga en fastighetsägare som på en fastighet eller ifråga om ett byggnadsverk vidtagit en åtgärd i strid mot PBL eller föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen att inom viss tid vidta rättelse. Byggnadsnämnden ska ifråga om byggnadsverk som inte är lovpliktiga pröva om det eller dess avsedda användning innebär en betydande olägenhet för omgivningen enligt 2 kap. 9 § PBL och om åtgärden strider mot detaljplan eller områdesbestämmelser enligt 10 kap. 2 § PBL. För att nämnden med stöd av dessa bestämmelser ska kunna ingripa krävs att det rör sig om ett byggnadsverk i form av en byggnad eller en anläggning i den mening som avses i PBL. Någon legaldefinition av begreppet anläggning finns inte, men av förarbetena kan utläsas att det omfattar de flesta konstruktioner i samhället fränsett skyltar och ljusanordningar, som regleras särskilt i PBL (prop. 2009/10:170 s. 144).

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning i frågan om stolparna med utdragbar väv ska anses vara ett byggnadsverk. Stolparna är förvisso fast

förankrade, men en eller ett fåtal stolpar som inte har en bärande eller stödjande del i en byggnadskonstruktion och som inte upptar annat än en mindre yta kan enligt domstolens mening inte ses som en anläggning. Av det följer att stolparna inte kan anses utgöra ett byggnadsverk.

Mot bakgrund av det anförda instämmer mark- och miljödomstolen i länsstyrelsens bedömning att nämnden haft fog för att inte ingripa med stöd av PBL. Vad P B och R J B anförts ändrar inte denna bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 29 juli 2019. Prövningstillstånd krävs.

Anders Lillienau

Ewa Andrén Holst

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Anders Lillienau och tekniska rådet Ewa Andrén Holst. Föredragande har varit tingsnotarien Anna Lundgren.